

SMÅFÖRETAGS BAROMETERN

Södermanland län

September 2017

Ett samarbete mellan:

företagarna

Swedbank och
Sparbankerna

Innehåll

Om Småföretagsbarometern	3
<i>Nettotal och konjunkturindikatorn</i>	3
Sammanfattning av konjunkturläget i Södermanlands län	4
Det ekonomiska läget och näringslivsstrukturen	5
<i>Näringslivet i Södermanlands län</i>	5
Småföretagsbarometern – Södermanlands län	7
<i>Konjunkturindikatorn</i>	7
<i>Sysselsättning</i>	9
<i>Orderingång</i>	10
<i>Tackat nej till order</i>	10
<i>Omsättning</i>	12
<i>Lönsamhetsutvecklingen</i>	12
<i>Företagens prisförväntningar</i>	13
Expansionsutsikter och hinder för expansion	14
<i>Konjunkturrisiker</i>	16
<i>Politiska risker</i>	16
Södermanlands tre regioner.....	18
<i>Södermanlands tre regioner – konjunkturindikatorn</i>	18
<i>Södermanlands tre regioner – sysselsättning</i>	19
<i>Södermanlands tre regioner – orderingång</i>	20
<i>Södermanlands tre regioner – omsättning</i>	21
<i>Södermanlands tre regioner – lönsamhet</i>	22
Slutsatser och utmaningar för företagsklimatet	24

Om Småföretagsbarometern

Småföretagsbarometern är i första hand en konjunkturenkät som redovisar hur Sveriges småföretag uppfattar det ekonomiska läget och deras förväntningar om utvecklingen de kommande 12 månaderna. Underlaget utgörs av intervjuer med företagare som har minst en och högst 49 anställda. Det är alltså företagarnas personliga uppfattning om konjunkturläget som kommer till uttryck i den redovisade indikatorn för konjunkturen.

Småföretagsbarometern är Sveriges största konjunkturundersökning inriktad speciellt på småföretagskonjunkturen och har genomförts sedan 1985. Undersökningen omfattar 4 000 företagare inom det privata näringslivet med 1-49 anställda. Urvalet motsvarar totalt över 473 000 privata företag fördelade över hela landet. Storleken på urvalet och antalet respondenter gör att svaren kan delas upp så att vi kan mäta skillnader i konjunkturuppfattning hos Sveriges småföretag i samtliga län.

Småföretagsbarometern produceras i samverkan mellan Företagarna, Sparbankernas Riksförbund och Swedbank. Vid genomförandet av intervjuerna har Novus medverkat. Det är vår förhoppning att Småföretagsbarometern på ett positivt sätt ska bidra till att öka kunskapen om och förståelsen för de små och växande företagens betydelse för den svenska ekonomin.

företagarna

Swedbank

Nettotal och konjunkturindikatorn

För att underlätta snabba svar ställs frågorna så att de kan besvaras utan hjälp av bokföring och statistik.

- a) Ja/nej
- b) Större, oförändrad eller mindre

Småföretagsbarometerens konjunkturindikator arbetar med **nettotal** där svaren räknas om till procentandelar. Skillnaden mellan procentandelen positiva svar och procentandelen negativa svar benämns nettotal. Ett värde mindre än 0 betyder kontraktion, medan ett värde över 0 betyder expansion. Nettotalet visar alltså hur snabbt tillväxten förändras, snarare än en absolut nivå

Sedan adderas nettotalen för *sysselsättning, orderingång och omsättning*. Summan av dessa nettotal bildar småföretagens **konjunkturindikator**.

Sammanfattning av konjunkturläget i Södermanlands län

- **Småföretagskonjunkturen** i Södermanlands län har gått från att vara en av de svagare i riket till att ha ett godare konjunkturläge än riksgenomsnittet. Konjunkturindikatorn fortsätter öka och det sammanvägda nettotalet hamnar i år på 83. Prognosen för de kommande 12 månaderna är att konjunkturindikatorn ska fortsätta öka till en nivå på 137.
- **Sysselsättningstillväxten** är svagt positiv och länet lämnar en negativ sysselsättningsutveckling bakom sig. Av samtliga företag i länet har 21 procent ökat antalet anställda de senaste 12 månaderna samtidigt som 13 procent har minskat sin personalstyrka under samma tidsperiod, vilket ger ett sammanvägt nettotal på åtta.
- **Orderingången** för länets småföretag har utvecklats mycket positivt sedan 2016. Nära hälften av Södermanland läns företag har sett en ökad orderingång de senaste 12 månaderna samtidigt som 14 procent haft en minskad orderingång under samma tidsperiod. Detta resulterar således i ett sammanvägt nettotal på 35. Det placerar Södermanland över riksgenomsnittet som i årets rapport är på nettotalet 32.
- **Omsättningstillväxten** i Södermanland har ökat kraftigt. Nästan sex av tio, 56 procent, har haft en ökad omsättning i företaget de senaste 12 månaderna. Samtidigt uppger 16 procent av företagen en minskad omsättning, vilket ger ett sammanvägt nettotal på 40 i länets totala omsättningstillväxt.
- **Tillväxten av lönsamheten** har ökat kraftigt det senaste året. Av företagen i länet har 43 procent ökat sin lönsamhet medan 11 procent upplevt en minskad lönsamhet. Detta resulterar i en total lönsamhetstillväxt på nettotalet 32, vilket är en betydlig ökning från fjolårets nettotal på 18 och ligger även över riksgenomsnittet med god marginal.
- **Expansionsutsikterna** för företagen i Södermanlands län har utvecklats mer positivt jämfört med riksgenomsnittet. Av länets alla företag anser 72 procent att de har goda utsikter att expandera på sikt.
- **Det största tillväxthindret** det är svårighet att hitta lämplig arbetskraft. Var fjärde företag uppger det som det största hindret. Höga arbetskraftskostnader anses som det främsta tillväxthindret hos 16 procent av företagen.
- **Den största politiska risken** är ökade skattekostnader vilket anges av 35 procent av alla företag i Södermanland. Potentiellt höjda arbetskraftskostnader och arbetsgivaravgifter är den främsta politiska risken enligt 21 procent av företagen i länet.

Det ekonomiska läget och näringslivsstrukturen

Den svenska tillväxten mätt som bruttonationalprodukten, BNP, växte med 3,2 procent under 2016. Konjunkturläget i Sverige har fortsatt att förbättras och ekonomin har haft en bra utveckling med stigande sysselsättning och stark BNP-tillväxt som följd. BNP-tillväxten föll dock tillbaka något under 2016 jämfört med 2015 då BNP-tillväxten var 4,1 procent. Detta var också i linje med 2016 års Småföretagsbarometer som visade på en fortsatt god tillväxt, men med förväntningar om något lägre tillväxt under 2016.

Den goda konjunkturutvecklingen drivs i stor utsträckning av export och investeringar, medan offentlig konsumtion växer i lägre takt. De svenska hushållen och den inhemska konsumtionen driver också en stor del av tillväxten. Arbetslösheten har minskat, men samtidigt består tudelningen på arbetsmarknaden, inte minst mellan inrikes och utrikes födda.¹ Det tycks som att den svenska arbetsmarknadsmodellen är problematisk när det handlar om att skapa nya vägar in på arbetsmarknaden.² Fortsatt kompetensbrist och svårigheter för växande företag att rekrytera och anställa är därför även fortsättningsvis ett tillväxthinder för småföretagen.

Det är de små och medelstora företagen som utgör ryggraden, tillväxten och stabiliteten i ekonomin. Under de senaste decennierna har de små företagen haft den viktigaste rollen i jobbskapandet, hela 4 av 5 jobb skapas i företag med färre än 50 anställda.

Omvärldskonjunkturen har fortsatt att stärkas samtidigt som det råder ökad optimism i världsekonomin. En starkare omvärldskonjunktur med stigande investeringar gynnar också de svenska småföretagen genom att svensk export ökar. Efterfrågan i Europa förväntas fortsätta att förbättras men i vilken utsträckning beror bland annat på utvecklingen i omvärlden liksom på konsekvenserna av Storbritanniens framtida EU-utträde, Brexit.

I Sverige är förtroendet för den offentliga ekonomin starkt, liksom företagens förväntningar på utvecklingen framöver. Samtidigt finns det flera osäkerhetsfaktorer både i omvärlden och på hemmaplan. Sveriges småföretagare behöver tydlighet och förutsägbarhet. Snabba politiska svängningar med förändrade regelverk och skatter som resultat är inget som gynnar företagande på sikt, tvärt om så minskar viljan att göra investeringar och att anställa eller på annat sätt växa med företaget.

Näringslivet i Södermanlands län

Södermanlands län kännetecknas av entreprenörsanda med många nya egna företagare, främst små- och enmansföretagare samt större företag med fler än 250 anställda.

Branschstrukturen är jämt fördelad där de flesta branscher finns representerade i länet.

Utmärkande är dock att tillverkningsindustrin i länet har relativt sett många anställda till det antal företag, vilket kan förklara beroendeställningen av ett fåtal aktörer och svängningarna i konjunkturen.

Delregionen Nyköping/Oxelösund har ett växande näringsliv med många starka, medelstora företag. Här finns 3 300 företag inom branscherna järn och stål, verkstad, sjöfart,

¹ SCB, AKU juli 2016

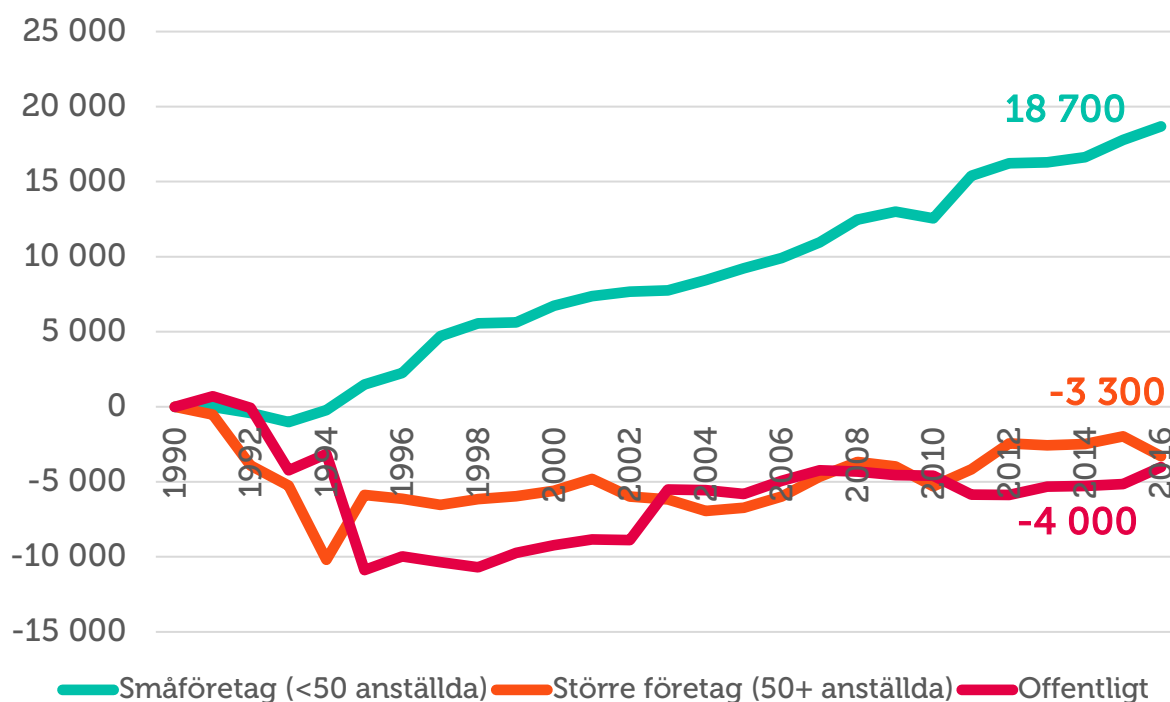
² Sverige har lägst andel låglönejobb i EU och den största skillnaden i sysselsättning mellan inrikes och utrikes födda enligt OECD. Se bl.a. OECD 2010.

besöksnäringen, logistik och tjänsteföretag. Regionen satsar på att förstärka och öka diversifieringen av verksamheter i det lokala näringslivet. Nyföretagandet ökar starkt i Nyköping och är nu nästan 23 procent. Besöksnäringen är en annan växande bransch där många av företagen har breda kundsegment och riktar sig inte enbart till den lokala marknaden.

Delregionen Eskilstuna kännetecknas av industritradition vilket innebär att produktion och tillverkning är den bransch som svarar för flest antal sysselsatta i Eskilstuna. Andra branscher som växer snabbt i Eskilstuna är besöksnäringen, bygg, handel och logistik. Omkring 20 procent av Eskilstunas arbetskraft, cirka 8900 personer, jobbar inom industrin. Idag är Volvo Construction Equipment den största arbetsgivaren.

Figur 1 visar tydligt att det är de mindre, växande företagen som står för huvuddelen av sysselsättningstillväxten i Stockholms län. Antalet sysselsatta i den offentliga sektorn växer marginellt.

Figur 1 Tillväxt av jobb i Södermanland län sedan 1990 (källa: SCB)³

³ Arbetsställen utan anställda räknas som 1 jobb. Sektorn jordbruk, skogsbruk & fiske, samt juridiska former så som bostadsrättsföreningar, kommuner och dödsbon exkluderas

Småföretagsbarometern – Södermanlands län

Konjunkturindikatorn

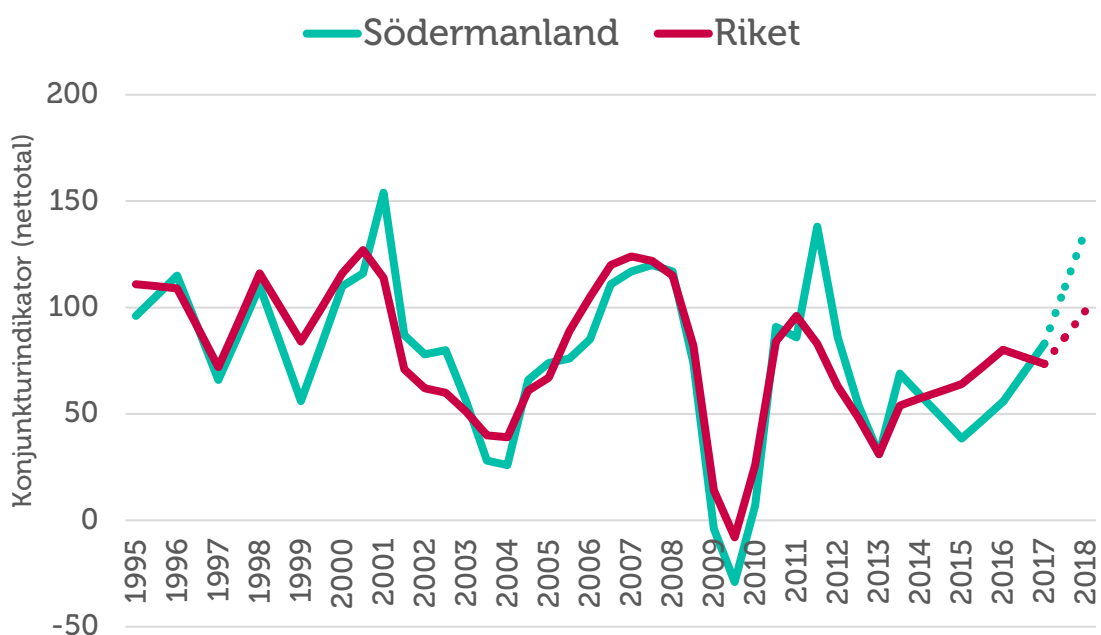
Konjunkturen beskriver den makroekonomiska utvecklingen, alltså det allmänna ekonomiska läget i en ekonomi. Framförallt omfattar begreppet arbetslöshet, inflation och tillväxt. När man talar om konjunktur brukar man tala om hög- eller lågkonjunktur beroende på konjunkturcykeln. En konjunkturcykel är vanligtvis mellan tre till åtta år.

Högkonjunktur är när näringslivet har fullt upp med att producera och leverera varor eller tjänster. Det betyder att arbetslösheten är låg och att investeringarna ökar.

Lågkonjunktur är när efterfrågan på varor och tjänster är mindre än det som produceras. När företagen upplever minskad efterfråga på varor eller tjänster, kan de tvingas dra ner på personal och avstå nyinvesteringar. Det betyder att arbetslösheten ökar och investeringar minskar.

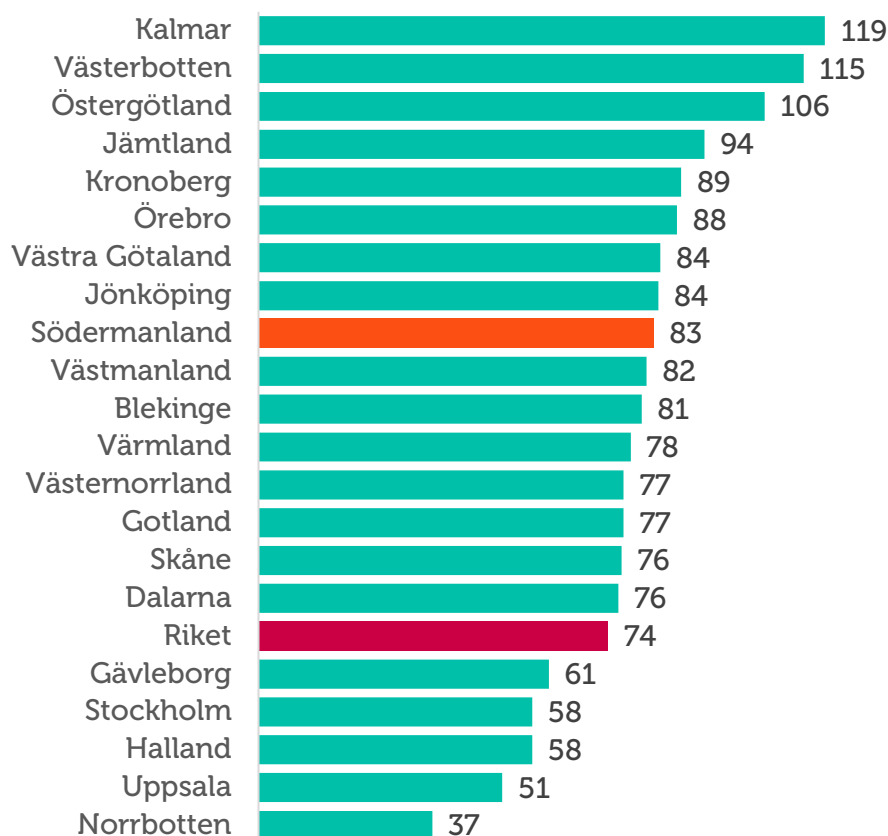
I Småföretagsbarometern redovisar vi Södermanland läns utveckling vad gäller sysselsättning, orderingång och omsättning för att få en bild över konjunkturläget i länet. Genom att addera netttotalen för dessa tre faktorer får vi konjunkturindikatorn för småföretagen i länet. Småföretagskonjunkturen i Södermanlands län har gått från att i fjol vara en av de svagare i riket, till att i årets rapport ha ett godare konjunkturläge än riksgenomsnittet. I fjolårets mätning ökade konjunkturindikatorn från 38 till 56 och denna positiva utveckling fortsätter även i denna mätning där Södermanlands län i år ökar till ett sammanvägt netttotal på 83. Prognosen för de kommande tolv månaderna är att konjunkturindikatorn ska fortsätta öka till en nivå på 137.

Figur 2 Sammanlagd konjunkturindikator; sysselsättning, orderingång och omsättning (netttotal) i Södermanlands län och riket 1995-2017

Variationen i tillväxt i landet bekräftas av den parlamentariska landsbygdskommittén som lyfter fram att landsbygdskommuner är mer specialiserade inom areella näringar och lågteknologisk tillverkningsindustri.⁴ Många av dessa branscher befinner sig i en rationaliseringsfas där sysselsättningen minskar. Vad som också konstateras är att landsbygdernas sämre utveckling i sysselsättningen sannolikt beror på näringslivsstrukturen. Det är således svårt för en del landsbygder där tillverkningsindustrin dominerar sysselsättningen, men där en sämre tillgång på utbildad arbetskraft och avancerade företagstjänster kombinerat med en svag köpkraftsutveckling på lokala marknader gör det svårt för nya verksamheter att etablera sig.

Figur 3 Länsfördelning runt riksgenomsnittet av sammanlagd konjunkturindikator (netttotal) 2017

⁴ Parlamentariska landsbygdskommittén, SOU 2016:26

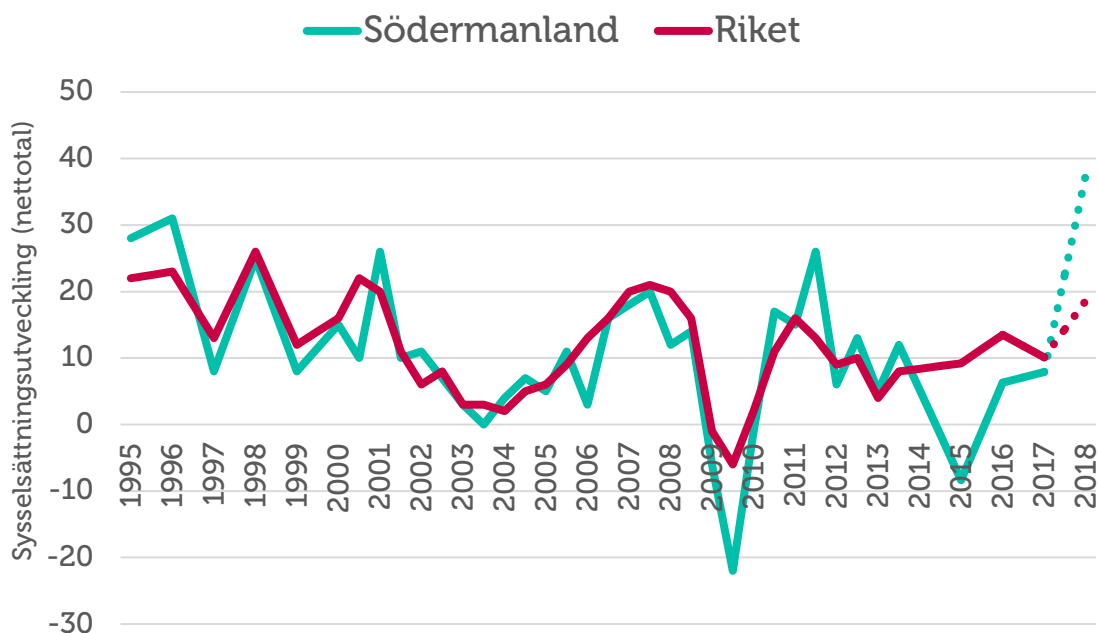
Sysselsättning

Sysselsättning mäter hur många som har jobb. Att vara i arbete kan vara som anställd, egen företagare eller att på annat sätt arbeta heltid eller deltid. Ett netttotal över noll betyder att andelen företag som ökat sysselsättningen är större än andelen företag som minskat sysselsättningen. Det innebär alltså att sysselsättningen totalt sett ökar i landets småföretag.

Sysselsättningsstillväxten är svagt positiv och Södermanland lämnar en negativ sysselsättningsutveckling bakom sig. I 2015 års mätning var det totalt sett fler företag som minskat antalet anställda i Södermanlands län. I fjolårets rapport vände denna negativa utveckling och sysselsättningsstillväxten återhämtade sig, men var fortfarande under riksgenomsnittet. Av samtliga företag i länet har 21 procent ökat antalet anställda de senaste tolv månaderna samtidigt som 13 procent har minskat sin personalstyrka under samma tidsperiod, vilket ger ett sammanvägt netttotal på 8. Detta är en svag ökning sedan fjolårets mätning och länet ligger nu precis under riksgenomsnittet på 10.

Förväntningarna på de kommande tolv månaderna är emellertid mycket positiva där 41 procent av företagen räknar med att öka antalet anställda medan endast 3 procent förväntar sig en minskning. Det sammanvägda nettotale för sysselsättningsstillväxten under det kommande året blir således 37, vilket är betydligt högre än riksgenomsnittet på 19.

Figur 4 Sysselsättningsutvecklingen (netttotal) i Södermanlands län och riket 1995-2017

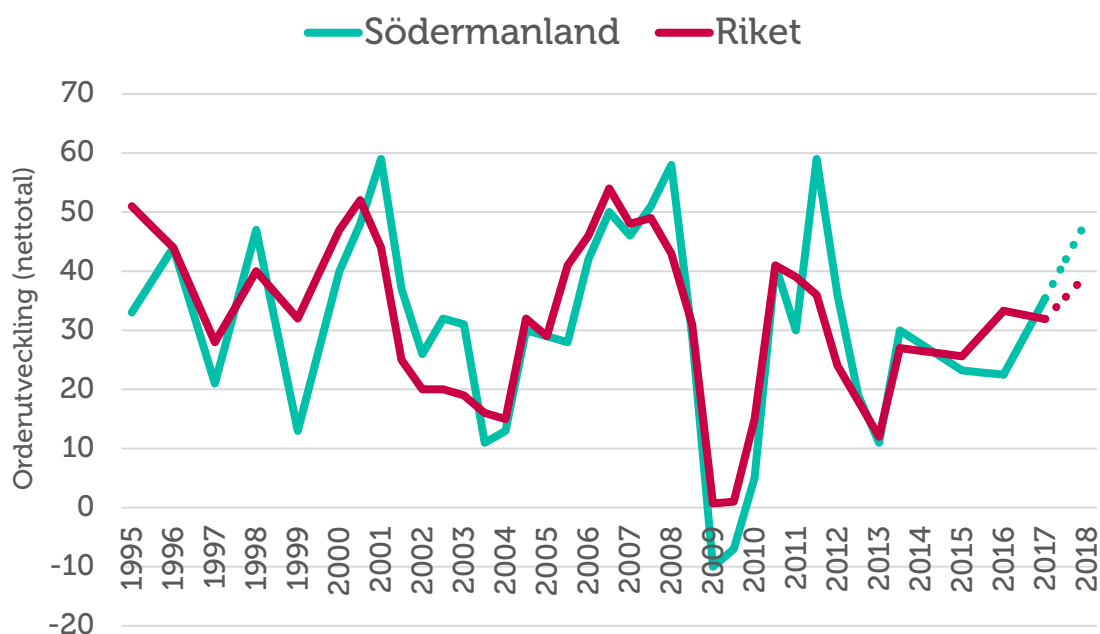

Orderingång

Med **orderingång** menas vanligtvis de beställningar som erhållits under en viss period. Eftersom själva antalet beställningar inte är särskilt informativt mäts orderingång som hur det totala värdet avseende orderingången, eller antal uppdrag, förändrats under tidsperioden.

Orderingången för länets småföretag har utvecklats mycket positivt sedan 2015. Nära hälften av Södermanland läns företag har sett en ökad orderingång de senaste 12 månaderna samtidigt som 14 procent haft en minskad orderingång under samma tidsperiod. Detta resulterar således i ett sammanvägt netttotal på 35, vilket är en kraftig ökning jämfört med fjolårets netttotal på 23. Det placerar även Södermanland över riksgenomsnittet som i årets rapport är på nettotalet 32. Prognosen för de kommande tolv månaderna är mycket positiv där 54 procent av företagen förväntar sig en ökad orderingång medan endast fem procent förväntar sig en minskning i verksamhetens orderingång.

Figur 5 Orderutveckling (netttotal) i Södermanlands län och riket 1995-2017

Tackat nej till order

När tiden inte räcker till, om personal saknas, eller då finansiering saknas till nödvändiga investeringar kan många företag behöva tacka nej till order. De senaste tolv månaderna har 40 procent av företagen i länet har tvingats tacka nej till order. Det är något lägre än riksgenomsnittet och ungefär samma andel som i fjol.

Den främsta anledningen till att företagen avstått från order är att de redan har mer att göra än vad de hinner med, vilket uppges av 60 procent av företagen. Detta är högre än för riket som helhet där 51 procent av de som tackat nej till order gjort det på grund av kapacitetsbrist. Svårigheten med att hitta rätt personal och nyanställa kan resultera i att företagen har svårt

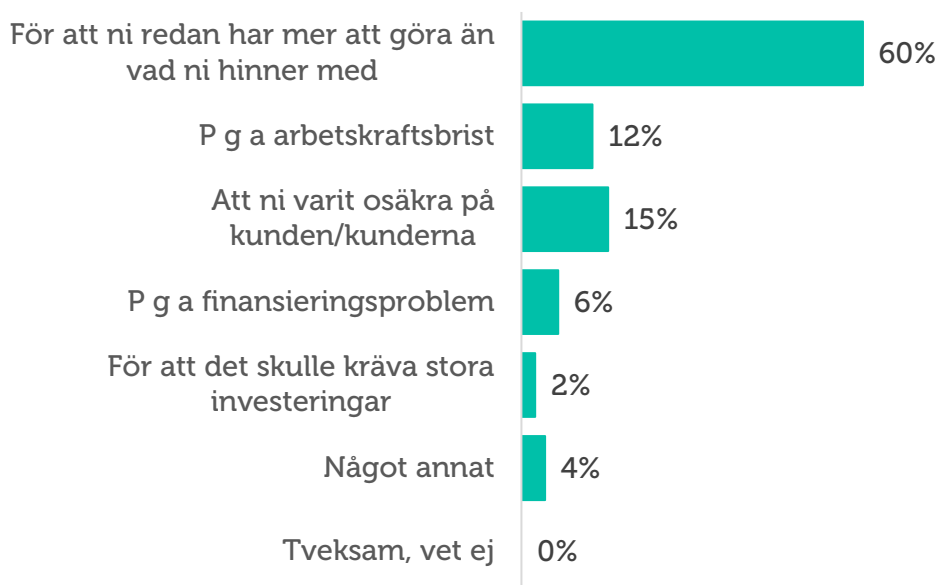
att ställa om verksamheten för att möta tillväxttakten, vilket leder till att de får fullt kapacitetsutnyttjande.

Vidare är osäkerhet på kunden en orsak till att företag i Södermanland tackat nej till order. Finansieringsproblem är även ett större problem för företagen i länet jämfört med riksgenomsnittet.

Att tacka nej till order på grund av finansieringsproblem är något mer vanligare för småföretagare i Södermanland än för riksgenomsnittet. Mindre ägarledda företag som vill växa är beroende av likviditet och finansiering för investeringar eller, vilket oftast inte är fallet, ett tillräckligt stort eget kapital. Att driva och utveckla företag kommer med ett stort risktagande, ofta med svaga kassaflöden i själva utvecklingsfasen, där entreprenören accepterar en lägre och osäkrare inkomst i utbyte mot en framtida värdetillväxt. För att småföretagen ska kunna upprätthålla sin roll som jobb- och välfärdsskapare krävs incitament för detta risktagande. Ett sådant är att det måste bli enklare för företagen att få finansiering.

Arbetskraftsbrist, exempelvis kompetens- eller matchningsproblem, anges av 12 procent som den främsta anledningen. Detta tyder på att just kompetensbrist kan vara ett betydande tillväxthinder för företag i Södermanlands län. Att få rätt förutsättningar för att nyanställa, kompetensförsörja och utveckla genom att exempelvis enklare kunna få finansiering samt politiska reformer i form av exempelvis sänkta arbetsgivaravgifter kan motverka hinder för expansion och minskad ordergång på grund av kapacitetsbrist.

Figur 6 Tackat nej till order

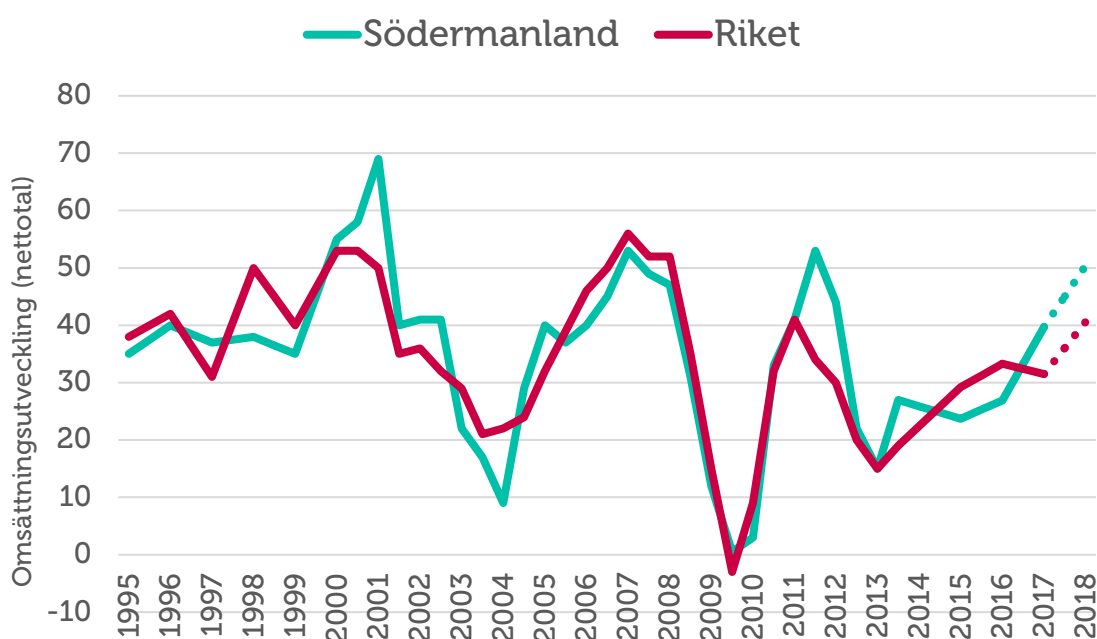

Omsättning

Ett företags **omsättning** är likvärdigt med dess sammanlagda intäkter från sålda varor och utförda tjänster under en viss period. Förändringar i omsättningen jämfört med föregående period används ofta för att indikera företagets tillväxt.

Omsättningstillväxten i Södermanland har ökat kraftigt sedan fjolårets mätning. Nästan sex av tio, 56 procent, har haft en ökad omsättning i företaget de senaste tolv månaderna. Samtidigt uppger 16 procent av företagen en minskad omsättning, vilket ger ett sammanvägt nettotal på 40 i länets totala omsättningstillväxt. Detta är högre än riksgenomsnittet och endast tre län har bättre omsättningstillväxt. Prognosen för de kommande tolv månaderna upplevs som fortsatt mycket positiv bland företagen. Den totala omsättningstillväxten förväntas ligga på nettotalet 50 i nästa års mätning, vilket är en ökning i linje med riksgenomsnittets förväntningar där nettotalet förväntas stiga från 32 till 41.

Figur 7 Omsättningsutveckling (netttotal) i Södermanlands län och riket 1995-2017

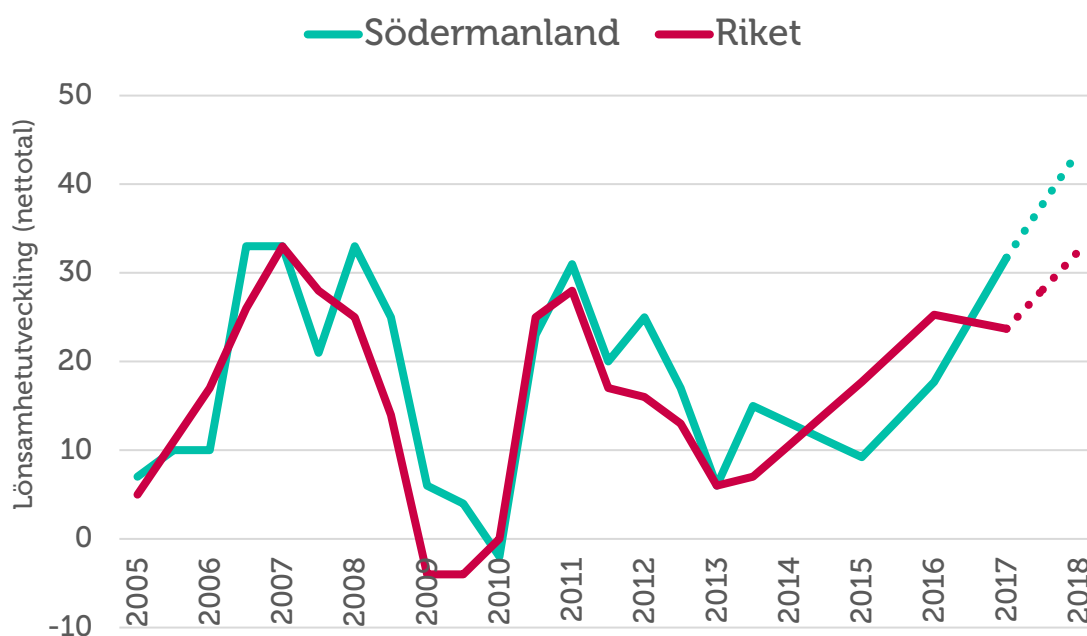
Lönsamhetsutvecklingen

Företagens möjligheter till att växa genom investeringar och nyanställningar är delvis hänförlig till lönsamhetsutvecklingen. Tillväxten av lönsamheten i Södermanlands län har ökat kraftigt under de senaste tolv månaderna. Av företagen i länet har 43 procent ökat sin lönsamhet medan 11 procent upplevt en minskad lönsamhet. Detta resulterar i en total lönsamhetstillväxt på nettotalet 32, vilket är en betydlig ökning från fjolårets nettotal på 18 och ligger även över riksgenomsnittet med god marginal.

Utvecklingen framöver ser väldigt ljus ut, vilket avspeglar den fortsatt goda konjunkturutvecklingen. Rörelserna i lönsamheten avspeglar framför allt hur småföretagen

påverkas av den internationella konjunkturen men också svängningar i den inhemska ekonomin.

Figur 8 Lönsamhetsutveckling (nettotal) i Södermanlands län och i riket 2005-2017

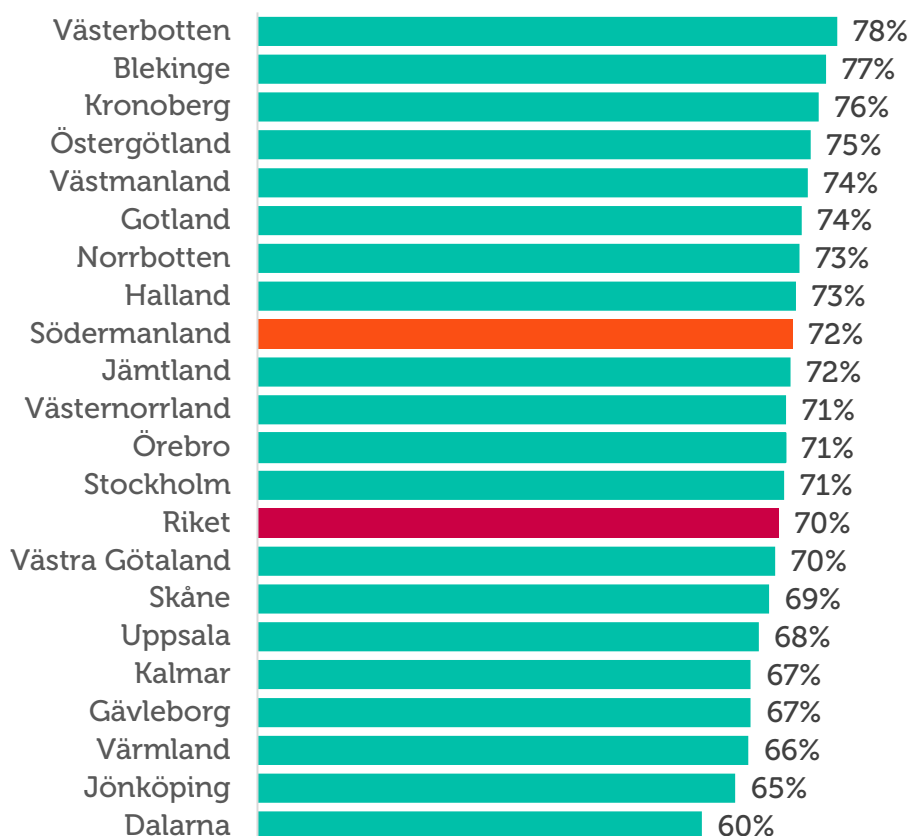
Företagens prisförväntningar

Södermanlands företag har förväntningar gällande prisutvecklingen som är högre än genomsnittet för riket. Tack vare en god konjunktur räknar 43 procent av företagen med att kunna höja priserna kommande år och endast 2 procent förväntar sig lägre försäljningspriser. Detta är något högre förväntningar än riksgenomsnittet där 40 procent av företagen räknar med att kunna höja sina försäljningspriser.

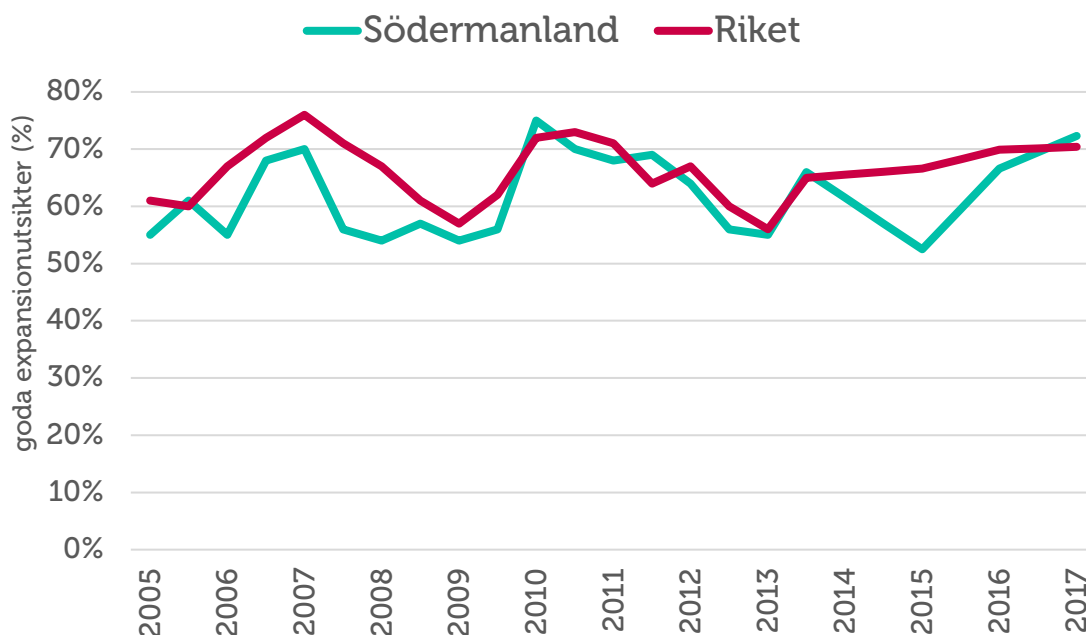
Expansionsutsikter och hinder för expansion

Expansionsutsikterna för företagen i Södermanlands län har utvecklats mer positivt jämfört med riksgenomsnittet. Av länets alla företag anser 72 procent att de har goda utsikter att expandera på sikt. Omkring åtta av tio företag uppger att de vill växa, jämfört med riksgenomsnittet på nio av tio.

Figur 9 Företagens expansionsutsikter (andel som ser goda expansionsmöjligheter) per län och i riket 2017

Figur 10 Expansionsutsikter (andel som ser goda expansionsmöjligheter) i Södermanlands län och i riket 2005-2017

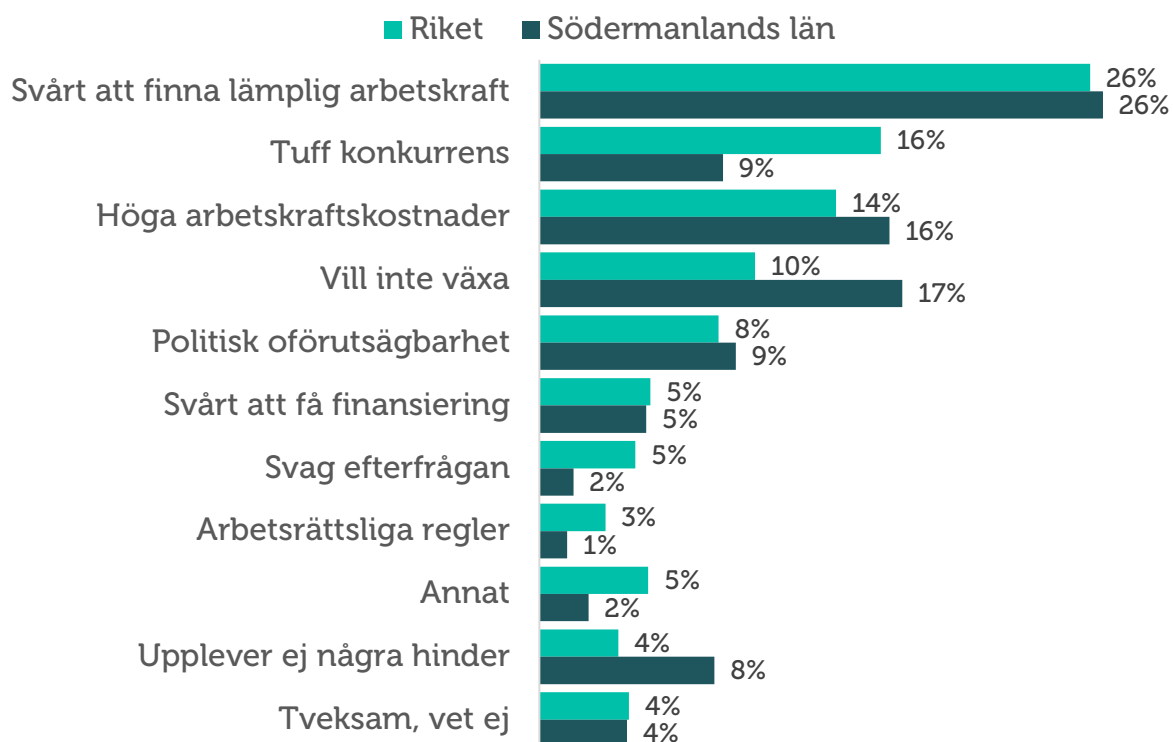

Det största tillväxthindret som Södermanlands småföretag upplever är att det är svårt att finna lämplig arbetskraft. Var fjärde företag uppger detta som det största hindret, vilket är en fortsatt hög nivå och i nivå med riket som helhet. Vidare ses höga arbetskraftskostnader som det främsta tillväxthindret hos 16 procent av företagen. Skatter och kostnader för arbetskraft, inklusive socialavgifter tillhör de stora kostnadsposterna för många företag och påverkar direkt lönsamheten och risken med att driva företag. Skattehöjningar och regelkrångel kommer att minska incitamenten till företagande och sysselsättning, vilket riskerar att leda till lägre tillväxt samt hämma företagets vilja och möjligheter att växa.

Politisk oförutsägbarhet och tuff konkurrens, framförallt på grund av bristande kompetens inom företaget för att bearbeta marknaden och ojust konkurrens, upplevs i högre grad än för riksgenomsnittet som främsta tillväxthindret. Det är även en större andel företag i Södermanland som inte upplever något hinder än i riket som helhet.

De största tillväxthindren är de samma som angavs vid förra årets mätning och upplevs i samma grad som betydande hinder. Även politisk oförutsägbarhet är en betydande risk för företagen. Politisk tydlighet och stabilitet gynnar entreprenörskap och företagets möjligheter för expansion. Att starta och utveckla företag, ta ansvar för personal och investeringar kräver engagemang, hårt arbete och risktagande. Därför behövs konkreta åtgärder som gör det möjligt för fler att välja eget företagande framför anställning, att utveckla sitt företag och att anställa.

Figur 11 Tillväxthinder enligt företagen i Södermanlands län och i riket 2017 (procent)

Konjunkturrisker

Den starka inhemska konjunkturen är den största konjunkturrisken enligt 30 procent av företagen i länet. Den följs av oro för löneökningar, ökade ränte- och valutakostnader samt den internationella konjunkturen. Värt att notera är att så många som 15 procent av Södermanlands företag inte ser någon konjunkturrisk över huvud taget, vilket troligtvis är en följd av det goda konjunkturläget i länet.

Trots att konjunkturen förbättrats avsevärt på riksnivå och företagen överlag fortsatt är optimistiska, finns en viss osäkerhet om denna optimistiska bild kommer att förverkligas. Exempel på osäkerheter som kan påverka konjunkturåterhämtningen är kraftiga pris- och kostnadsökningar samt brist på lämplig arbetskraft.

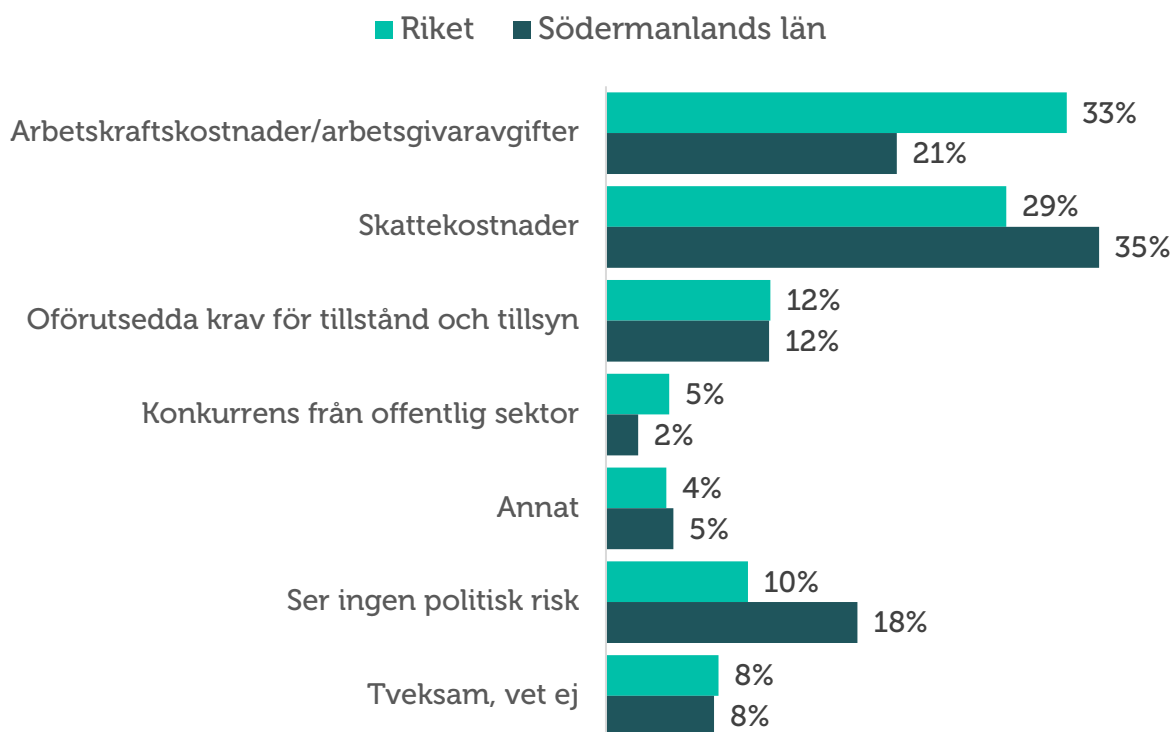
Politiska risker

Den största politiska risken är ökade skattekostnader vilket anges av 35 procent av alla företag i Södermanland. Potentiellt höjda arbetskraftskostnader och arbetsgivaravgifter är den främsta politiska risken enligt 21 procent av företagen i länet. Jämfört med fjolårets rapport har dessa två politiska risker bytt plats med varandra. Även oförutsedda krav för tillstånd och tillsyn upplevs som en betydande risk för företagen. I Södermanland finner vi en betydligt högre andel företag som inte ser några politiska risker än i övriga Sverige. Nästan var femte företag, 18 procent.

I årets mätning är den tredje största politiska risken för Södermanlands småföretag oförutsedda krav för tillstånd och tillsyn. Inte minst slår denna typ av osäkerhet mot sektorer

som i högre grad berörs av den politiska debatten, till exempel företag i LOV-systemen eller utförare av ROT- och RUT-tjänster.

Figur 12 Vilken anser du är den största politiska risken för ert företag?

Roger Pihl *Pihls Business Group*

Sörmland är i tillväxt! Med den starka konjunkturen inom bl.a. bygg och industri som av tradition har varit starkt i vårt område så går även små och medelstora företag riktigt bra då många är underleverantörer till dessa, men vi ser en stark tillväxt över hela spannet av företagare i Sörmland. Det som hindrar större tillväxt är kompetensförsörjning och här efterfrågar våra medlemmar fler yrkesinriktade utbildningar vilket ger i stort sett 100 procent jobb efter avslutad utbildning men även ett närmare samarbete med högskola i vårt område för att knyta till sig kompetens i ett tidigt skede. ss

Då Sörmland har landets högsta arbetslöshet så skulle lägre trösklar in till arbetsmarknaden både höja tillväxten i företagen och sänka arbetslösheten, här ser vi särskilt besöksnäringen som har stor tillväxt och ett stort behov av personal som skulle gynnas av lägre skatt på arbetskraft och en större möjlighet för många att komma in på arbetsmarknaden.

Södermanlands tre regioner

Historiskt har länet legat på en relativt sett låg konjunkturindex oavsett om konjunkturen varit stigande eller minskande. Det kan bero på länets näringslivsstruktur och att olika delar av länet därmed uppvisar en kraftigt olikartad konjunkturutveckling. Det är därmed relevant att ge en mer ingående och detaljerad barometer för Södermanland. På så sätt kan vi ge en bild av hur konjunkturläget skiljer sig åt i olika delar av Södermanland.

Vid uppdelning av Södermanland i olika regioner används följande indelning som genomgående används i hela Barometern.

Nyköping/Oxelösund utgörs av kommunerna Nyköping, Oxelösund, Trosa och Gnesta.

Eskilstuna utgörs av kommunerna Eskilstuna och Strängnäs.

Katrineholm utgörs av kommunerna Katrineholm, Vingåker och Flen.

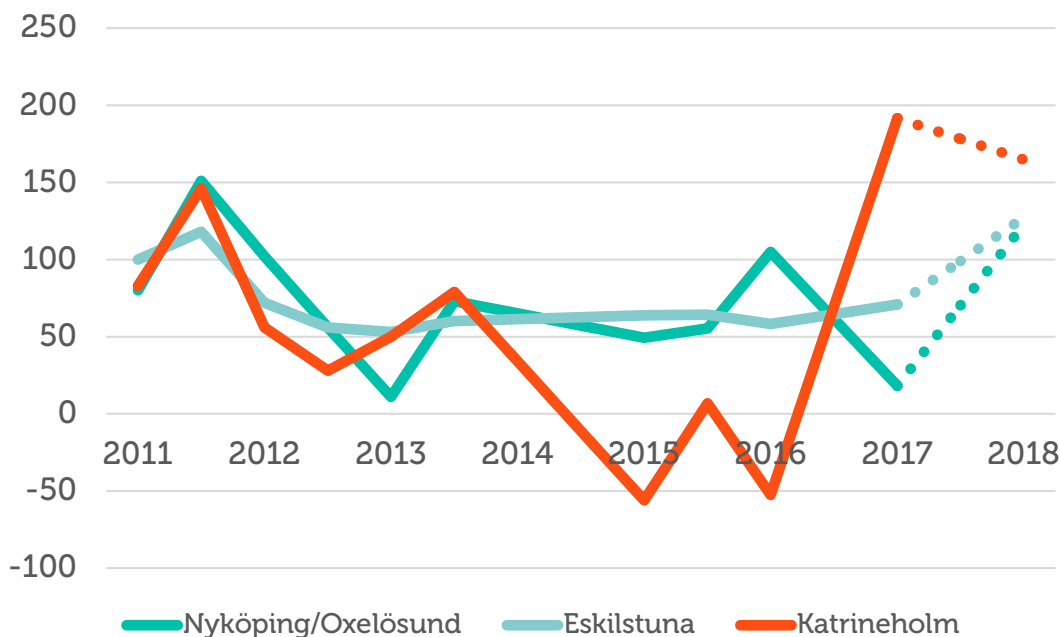
Södermanlands tre regioner – konjunkturindikatorn

När vi adderar nettotalen för sysselsättning, orderingång och omsättning får vi konjunkturindikatorn för småföretagen i delregionerna. Den starkaste konjunkturindikatorn på 192 finner vi i Katrineholm som presterat starkast och som ligger långt över riksgenomsnittet inom delfaktorerna orderingång, omsättning och sysselsättning. Förväntningarna på de kommande tolv månaderna är fortsatt mycket positiva, även om det höga konjunkturläget förväntas mattas av något.

Eskilstuna som har ett samlat nettotal på 71 vilket är något under riksnittet men klar förbättring sedan fjolåret på grund av en ökning i respektive delfaktor. Prognosen för framtiden är att konjunkturindikatorn ökar kraftigt till en sammanvägd indikator på 127, framför allt som följd av goda förväntningar på utvecklingen i sysselsättningen och orderingång.

Nyköping och Oxelösund har upplevt en kraftig nedgång i framför allt sysselsättningstillväxten och orderingången de senaste tolv månaderna, vilket resulterat i en försvagad konjunkturindikator till ett sammanvägt nettotal på 18. I fjol låg konjunkturindikatorn på 105 i denna delregion. Förväntningarna på de kommande tolv månaderna är däremot betydligt mer positiva och företagen tror på en konjunkturindikator med nettotalet 123.

Figur 13 Sammanlagd konjunkturindikator; sysselsättning, orderingång och omsättning (nettotal) i Södermanlands tre regioner 2011-2017

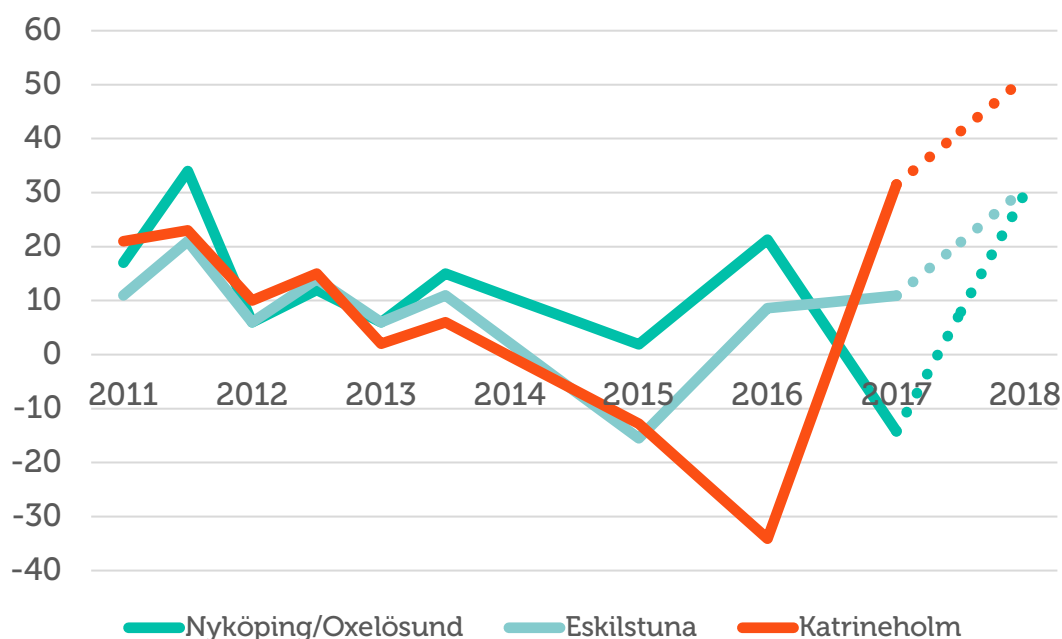
Södermanlands tre regioner – sysselsättning

I årets mätning har sysselsättningstillväxten varit positiv i två av tre regioner. Katrineholm har sedan 2013 haft en fallande sysselsättningstillväxt och har mellan åren 2014 till och med 2016 legat på en negativ sysselsättning, där sysselsättningen totalt sett har minskat. I årets mätning ser vi att sysselsättningstillväxten har ökat kraftigt i Katrineholm där 35 procent av alla företag har ökat antalet anställda samtidigt som endast 3 procent har minskat personalstyrkan i verksamheten. Detta ger ett sammanvägt netttotal på 32 jämfört med fjolårets -34 och är betydligt högre än riksgenomsnittet på 10. Inför de kommande tolv månaderna förväntar sig fler än hälften av delregionens företag en ökning i antalet anställda och andelen företag som förväntar sig en minskning ligger kvar på 3 procent.

Eskilstuna vände den nedåtgående trenden i fjolårets rapport och fortsätter på den inslagna vägen med en svag ökning i sysselsättningstillväxten. Nästan var fjärde, 23 procent, av Eskilstunas företag har ökat antalet anställda de senaste tolv månaderna och det sammanvägda nettotalet är 11. Företagen förväntar sig att denna positiva utveckling ska fortsätta under de kommande tolv månaderna och den totala sysselsättningstillväxten förväntas bli 31.

Den svagaste utvecklingen ser vi i Nyköping och Oxelösund, med ett netttotal på -14. Detta är en kraftig försvagning sedan fjolårets rapport då det var fler företag som anställde än vad det var som drog ned på personal, vilket resulterade i ett netttotal på 21. I år är det endast 7 procent som ökat antalet anställda medan var femte företag har minskat personalstyrkan, vilket innebär att sysselsättningen totalt sett minskar i delregionen.

Figur 19 Sysselsättningsutvecklingen (nettotal) i Södermanlands tre regioner 2011-2017

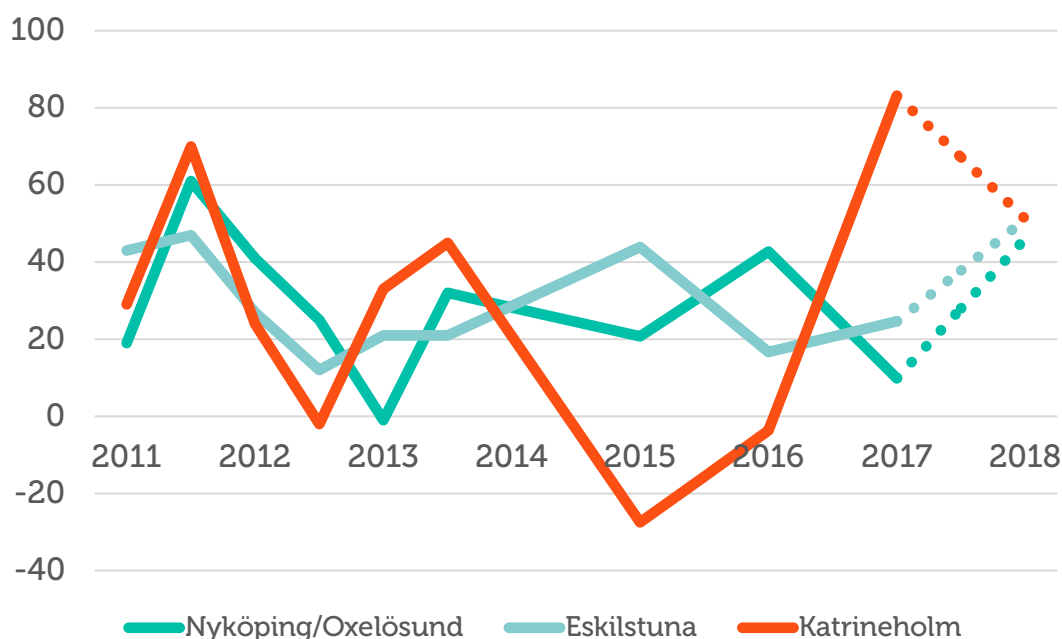
Södermanlands tre regioner – ordergång

I årets mätning ser vi att tillväxten i ordergång har ökat kraftigast i Katrineholm som går från ett netttotal på -4 förra året till 83 i årets undersökning. Detta är även avsevärt högre ordergång än riksgenomsnittet på 32. Hela 86 procent av företagen i Katrineholm har sett en ökad ordergång de senaste tolv månaderna samtidigt som endast 3 procent sett en minskad ordergång under samma tidsperiod. Utvecklingen förväntas fortsätta vara positiv men i lägre tillväxttakt jämfört med årets resultat.

Eskilstuna har återhämtat sig efter fjolårets nedgång i orderutvecklingen. Av samtliga företag är det 45 procent som haft en ökad ordergång de senaste tolv månaderna och 20 procent som haft en minskad, vilket ger ett netttotal på 25. Tillväxten i ordergången förväntas fortsätta och under kommande tolv månaderna tror 55 procent av företagen på en ökad ordergång. Nettotalet förväntas bli 51.

Nyköping och Oxelösund är den delregion som sett en försvagad tillväxt i företagens ordergång. Nettotalet är fortfarande positivt vilket innebär att ordergången totalt sett ökar i Nyköping och Oxelösund, men med i en lägre takt än i fjol. Var fjärde företag har haft en ökad ordergång de senaste tolv månaderna och 15 procent har haft en minskad, vilket ger ett netttotal på 10 jämfört med fjolårets 43. Förväntningarna ser däremot bättre ut med 55 procent av företagen som förväntar sig en ökad ordergång och endast 9 procent som förväntar sig en minskad ordergång under de kommande tolv månaderna.

Figur 14 Orderutveckling (netttotal) i Södermanlands tre regioner 2011-2017

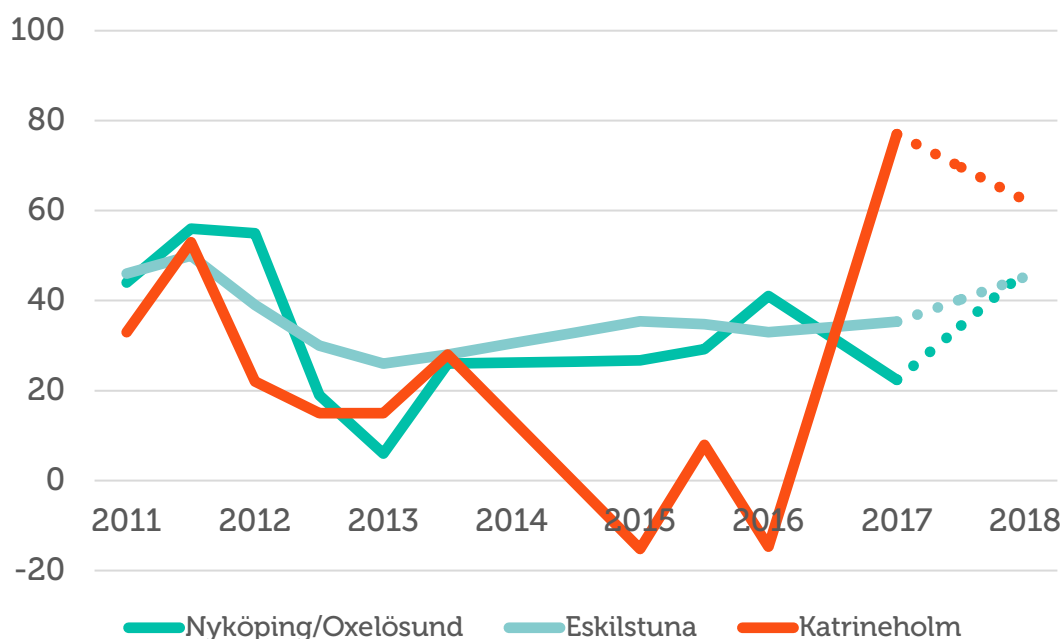
Södermanlands tre regioner – omsättning

Omsättningsutvecklingen är väldigt stark i Katrineholm. Under 2013 sjönk omsättningen dramatiskt i delregionen och mellan åren 2015 och 2016 började omsättningstillväxten att återhämta sig, även om det slutliga resultatet för fjolårets rapport var att omsättningen totalt sett minskade i Katrineholm. Denna återhämtning har tagit kraftig fart de senaste tolv månaderna där hela 86 procent av delregionens företag sett en ökad omsättning, vilket resulterat i ett sammanvägt netttotal på 77 jämfört med fjolårets -15. Förväntningarna är fortsatt positiva, där noll procent av företagen tror på en minskad omsättning medan 62 procent tror på en ökad omsättning i företaget.

Eskilstunas utveckling följer genomsnittet för riket och går från netttotal 33 i föregående undersökning till 35 till i år. Även förväntningarna går i linje med riksgenomsnittet, där 53 procent tror på en ökad omsättning och endast 8 procent tror på en minskad omsättning i företaget under de kommande tolv månaderna.

Nyköping och Oxelösund har sett en svag utveckling i omsättningstillväxten under året som gått. Av samtliga företag i delregionen har 37 procent upplevt en ökad omsättning de senaste tolv månaderna medan 15 procent sett en minskad omsättning, vilket leder till ett netttotal på 22 jämfört med fjolårets 41. Förväntningarna är goda och företagen tror på en omsättningstillväxt i paritet med fjolårets.

Figur 15 Omsättningsutveckling (netttotal) i Södermanlands tre regioner 2011-2017

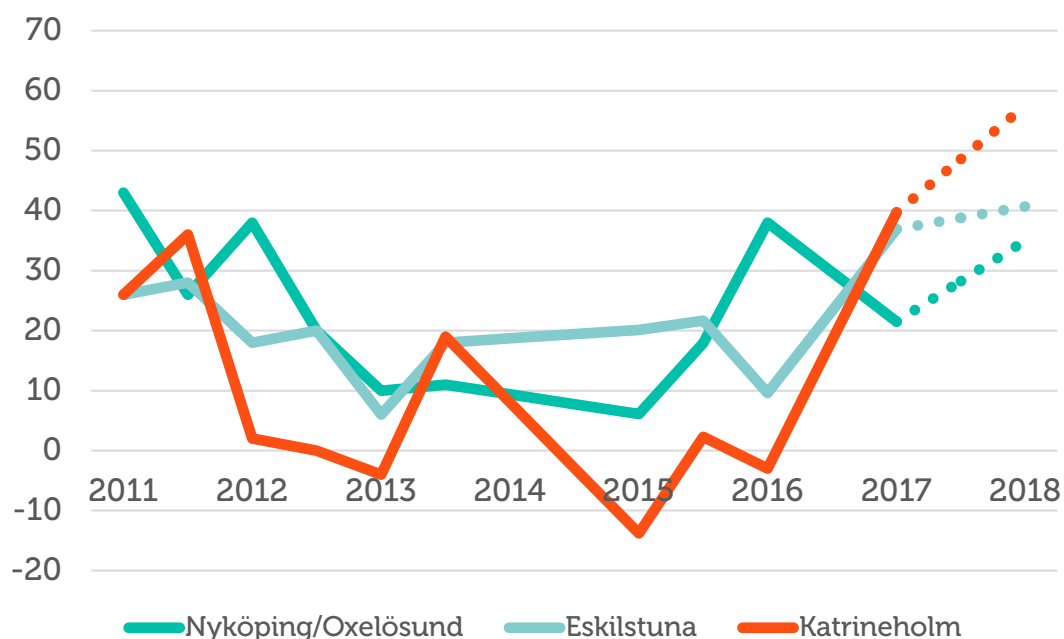
Södermanlands tre regioner – lönsamhet

Starkast lönsamhetsutveckling finner vi i Katrineholm där 44 procent av företagen uppger en ökad lönsamhet under det gångna året. Lönsamheten går från ett netttotal på -3 i föregående års rapport till 40 i årets undersökning. Detta innebär att nivån är högre än toppåret 2011. Förväntningarna är mycket positiva och inför det kommande året förväntar sig 58 procent av företagen i Katrineholm en ökad lönsamhet.

Eskilstunaregionen har också haft en positiv utveckling. Nettotalet för lönsamhet halverades i fjolårets rapport men har årets mätning ökat från ett netttotal på 10 till 37. Lönsamheten har förbättrats i 48 procent av företagen samtidigt som 11 procent upplevt en försämrad lönsamhet. Företagen i Eskilstuna ser positivt på framtiden och lönsamhetstillväxten förväntas öka bland företagen.

Företagen verksamma i Nyköping och Oxelösund har sett en försvagad tillväxt av lönsamheten jämfört med fjolårets mätning. Årets sammanvägda netttotal är i år 22, med 39 procent av företagen som sett en ökad lönsamhet och 17 procent som sett en minskad lönsamhet i företaget. Prognosen för de kommande tolv månaderna är att nettotalet för lönsamhetstillväxten ska bli 35.

Figur 16 Lönsamhetsutveckling (nettotal) i Södermanlands tre regioner 2011-2017

Emma Tonnes *Regionchef Företagarna Södermanland*

Det är glädjande att Södermanlands län har gått från att i fjol vara en av de svagare i riket, till att i årets rapport ha ett bättre konjunkturläge än riksgenomsnittet.

Som vi såg en indikation på redan förra året så har Katrineholm gjort det största avtrycket i årets rapport. De har starkast konjunktur, sysselsättningstillväxt, ordergång, omsättningsutveckling och lönsamhetsutveckling. Troligen beror detta på att byggsektorn går starkt just nu. Men det är svårt att säga exakt vad denna snabba förändring beror på.

Detta är förstås glädjande men samma utmaningar återstår från förra året. Det är svårt att hitta lämplig arbetskraft och höga arbetskraftskostnader gör att många företag tvekar att anställa. Även politisk oförutsägbarhet har stor påverkan på ett företags

Slutsatser och utmaningar för företagsklimatet

Den svenska konjunkturen har utvecklats mycket väl under det senaste året och de små och medelstora företagen är tillväxtmotorn, så även i Södermanlands län. Småföretagskonjunkturen i Södermanlands län har gått från att i fjol vara en av de svagare i riket, till att i årets rapport ha ett godare konjunkturläge än riksgenomsnittet. I fjolårets mätning ökade konjunkturindikatorn från 38 till 56 och denna positiva utveckling fortsätter även i denna mätning där Södermanlands län i år ökar till ett sammanvägt netttotal på 83. Prognosen för de kommande tolv månaderna är att konjunkturindikatorn ska fortsätta öka till en nivå på 137.

Det är i genomsnitt sju av tio företag som upplever att de har goda möjligheter att växa och åtta av tio företag som uppger att de vill växa. Samtidigt står företagen inför en rad hinder som motverkar en framtida expansion. Det är framförallt svårt att finna lämplig arbetskraft på arbetsmarknaden och höga arbetskraftskostnader gör att många företag tvekar att anställa. Även politisk oförutsägbarhet har stor påverkan på ett företags expansionsplaner.

Utvecklingen det senaste året visar att det är de små och medelstora företag som utgör motorn i jobbskapandet. Det är dessa företag och företagsamma människor som tar risker, som anställer, som skapar varaktiga jobb och som via skattsedeln bidrar till vår gemensamma välfärd.

De viktigaste förutsättningarna för ett starkt företagsklimat är goda villkor för företag att starta, expandera och anställa. Det handlar om att företagare ska kunna verka på en rättvis och konkurrensneutral marknad. Villkoren för företagande ska vara lika, oberoende av företagsform och bransch. Utan hänsyn till om företaget har kollektivavtal eller inte och oavsett var företaget verkar geografiskt i Sverige.

Viktiga åtgärdsområden för att stärka det svenska företagsklimatets utveckling är därför:

- **Säkra småföretagens tillgång till kompetens.** Svårigheten med att hitta lämplig arbetskraft är ett av de största tillväxthindren för små företag. Det är viktigt att underlätta matchning mellan företagets kompetensbehov och jobbsökande samt att utbildningar svarar mot företagets behov. Utbildningssystemets utformning behöver bli mer dynamiskt och lyhört för arbetsmarknadens efterfrågan.
- **Sänk arbetsgivaravgifterna och kostnaden för att anställa.** Eftersom Sverige står inför en rad utmaningar vad gäller arbetslöshet och integration är det viktigt att verkligen fundera på alla möjliga sätt att sänka trösklarna till arbetsmarknaden och skapa vägar in i arbetslivet och det svenska samhället.
- **Förenkla och sänk skatterna på företagande.** Det behövs en översyn av skattesystemet som ger internationell konkurrenskraft och incitament till företagande, arbete och utbildning. Det ska vara mer lönsamt att ta de risker och det ansvar som det innebär att driva företag. Ökade kostnader för företagare genom högre skatter gör det svårare att investera och anställa. På liknande sätt leder höjningar av inkomst- och marginalskatterna till minskad sysselsättning och lägre risktagande. På längre sikt utarmas den svenska konkurrenskraften.